

Förenklad bettfysiologisk funktionsundersökning

Syfte

Rutinen beskriver tillvägagångssätt vid undersökning och när screening resulterat i positivt fynd. Följande metod används för att fånga upp besvär i käkssystemet:

- Screening
- TMD-s

Omfattning

Tandläkare och tandhygienister i allmäntandvård och specialisttandvård.

Screening

Är en metod där ett vårdbehov kan fångas upp med förenklad undersökning, anamnestisk och/eller klinisk.

TMD-s

Är en anamnestisk screening av barn och ungdomar som också kan användas för screening av vuxna. Följande frågor ingår:

- Gör det ont i tinning, ansikte, käke eller käkled en gång i veckan eller oftare?
- Gör det ont när du gapar eller tuggar, en gång i veckan eller oftare?
- Har du låsningar eller upphakningar i käken en gång i veckan eller oftare?

Be gärna att patienten pekar på det/de smärtande områdena med handen eller ett finger för att säkerställa smärtans lokalisering.

Fig 1. The figure shows how each therapist demonstrated the localization of TMD pain to adolescent subjects.

Registrering av resultat

TMD – S = 0 (Nekande svar på samtliga frågor)

TMD – S = 1 (Jakande svar på en eller flera av frågorna)

Processbeskrivning funktionsundersökning

Fullständig undersökning består av anamnes och funktionsundersökning. De metoder som används rutinmässigt är inspektion, auskultation, palpation, mätning och provokation.

Förenklad funktionsundersökning omfattar:

1. Extraoral palpation av Temporalis
2. Extraoral palpation av Masseter
3. Palpation av käkleder lateralt
4. Registrering av maximal gapförmåga

Patientinformation inför palpation – Tala om för patienten

Smärta är en personlig upplevelse, och bara du vet om du har smärta. När jag frågar om du har smärta vill jag att du svarar ja eller nej. Om det är svårt att besvara frågan svarar du så gott du kan. Om du har smärta i det område som undersöks kommer jag också att fråga om du känner igen smärtan. Smärta som du känner igen innebär att det är smärta som du upplevt någon gång den senaste månaden i området.

Teknik vid palpation

Palpera en sida i taget, använd pek- eller långfingret. Andra handen kan användas för att stötta huvudet på motstående sida. Använd ca 1kg:s tryck vid palpation. Hellre lite för högt tryck än för lågt. För käklederna används ca ½ kg:s tryck, träna upp rätt tryck med hjälp av vanlig våg.

Temporalis palperas (bild 1) på 9 olika punkter, gröna markeringar. Palpationsstrycket hålls i ca 2 sekunder. Om patienten uppger smärta fråga om patienten känner igen smärtan.

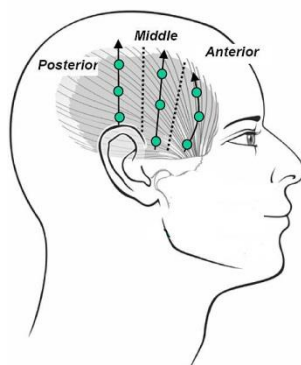

Bild 1

Masseter palperas (bild 2) på 9 olika punkter, gröna markeringar. Palpationstrycket hålls i ca 2 sekunder. Om patienten uppger smärta fråga om patienten känner igen smärtan.

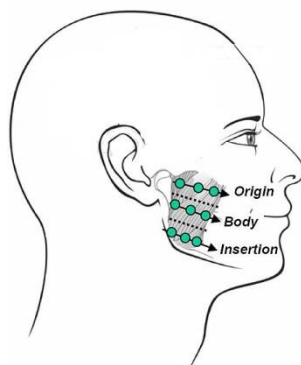

Bild 2

Käkleden palperas lateralt med ½ kg:s tryck (bild 3) grön markering. Palpationstrycket hålls i ca 2 sekunder. Om patienten uppger smärta fråga om patienten känner igen smärtan.

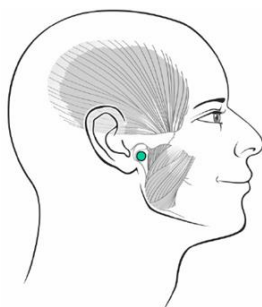

Bild 3

Registrering av maximal gapförmåga (bild 4). Patienten får gapa maximalt, sedan bita ihop hårt i ca 5 sekunder. Därefter gapa maximalt igen. Avståndet mäts om möjligt mellan 21 och 31. Den vertikala överbitningen adderas till det uppmätta avståndet mellan tändernas incisalskär, summan av de båda måtten anger maximal gapförmåga. Vid öppet bett minskas det uppmätta värdet för avståndet mellan incisalskär med storleken på bettöppningen för rätt mått på maximal gapförmåga.

Bild 4